herpy

GECKOR

Ashy gecko

Sphaerodactylus elegans

En av de största arterna bland dvärggeckorna, men fortfarande bara 7-8 cm lång. *Sphaerodactylus elegans* är dagaktiv, klättrar på glas och byter utseende under tillväxten: ungarna har svarta tvärband på gul kropp och orange svans, medan de vuxna är dämpat rödbruna med ett fint mönster av ljusa prickar.

Familj: Sphaerodactylidae Tidigare namn: *Sphaerodactylus alopex; Sphaerodactylus punctatissimus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**7-8 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**10-20 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**30 × 30 × 30 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Värmeplats	**29-32 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**60-70 %**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Insekter och små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1 ägg**
Inkubation	**80-90 dagar** vid 24-28 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Sphaerodactylus elegans är en dvärggecko som som vuxen bara blir 7-8 cm inklusive svans; hos den kubanska underarten mäter de största upp till omkring 4 cm från nos till kloak. Ungarna kläcks på omkring 3 cm och är mycket iögonfallande: huvudet är ljust, kroppen gul med kraftiga svarta tvärband, och svansen lyser orange till röd. Vuxna djur ser helt annorlunda ut, rödbruna med ett tätt mönster av beige prickar och oregelbundna streck. Hanar och honor liknar varandra i färg och teckning, så könet är inte lätt att se.

Under tårna sitter häftlameller, så att geckon kan klättra på glas, och därför måste terrariet vara helt tätt, inte minst när det finns små ungar. Arten beskrevs 1834 och är delad i två underarter: *S. e. elegans* på Kuba och *S. e. punctatissimus* på Hispaniola. Den senare är mer dämpad i färgerna och mer fläckig. Artnamnet är latin och betyder smakfull eller fin, sannolikt med hänvisning till färger eller kroppsform, medan underartsnamnet kommer av latinets *punctatus*, prickig.

S. elegans och *S. cinereus* har tidigare uppfattats som unga och vuxna av samma art, men har senare hållits isär. Arten har införts till den sydligaste delen av Florida, där den har bildat bestånd. Livslängden i fångenskap är sannolikt 10-20 år.

Utbredning och livsmiljö

Sphaerodactylus elegans lever i västra och centrala Kuba och på Isla de la Juventud samt de små korallöarna runt Kuba. På Hispaniola finns den i både Haiti och Dominikanska republiken, också på de närliggande öarna Gonâve och Les Cayemites. Kuba och Hispaniola har var sin underart.

Arten är dessutom introducerad till några få små öar i sydligaste Florida, bland annat Key West, där den sågs första gången 1922. Den kom troligen med fartygslaster från Västindien och har inte spridit sig långt sedan dess. Dessa bestånd är inte medräknade på kartan.

> **Naturlig utbredning:** Kuba, Haiti och Dominikanska republiken.

LIVSMILJÖ

Sphaerodactylus elegans lever i tropiska Karibien, på Kuba med de omgivande öarna och på Hispaniola. Den exakta naturtypen, höjden över havet och klimatet i artens livsmiljöer är inte dokumenterade. Det som är känt är att arten är dagaktiv och mest lever på marken bland löv och gömslen, men ofta klättrar och sitter högre upp.

I fångenskap trivs den i fuktig, tropisk luft över ett substrat som är fuktigt men inte vått, så den lever förmodligen på platser med löv, gömslen och stabil luftfuktighet. Biotopen i faktarutan är därför en uppskattning.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Ett par behöver ett terrarium på minst 30 × 30 × 30 cm (längd × bredd × höjd). Större är bättre, särskilt om terrariet ska rymma levande växter, ljus och en varm plats, och ett stort terrarium ger plats för flera mikroklimat.

Gömslen är viktiga: Lägg ett lager löv på botten och sätt korkbark, korkrör och kvistar på olika höjder. Levande växter som pothos, philodendron och ormbunkar håller kvar fukten. Även om arten inte gräver är den så liten att den kan bli klämd, så tunga stenar och trästycken ska stå direkt på terrariets botten och inte ovanpå substratlagret. Täck bakvägg och sidor, så att djuret känner sig tryggt.

Som botten fungerar kokosfibrer, gärna blandade med ogödslad jord och lite sand. Ett lager på 7 cm eller mer hjälper till att hålla fukten stabil. Ett bioaktivt substrat med hoppstjärtar och små, jordlevande gråsuggor ger extra föda och mindre rengöring. Terrariet ska ha god ventilation, och alla springor måste täppas till, eftersom ungarna är så små.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

TEMPERATUR

På dagen ska det vara 24-28 °C med en liten varm plats på 29-32 °C under en svag lampa med termostat. Den svala sidan får inte komma över 28 °C, så välj en värmekälla med låg effekt. På natten får temperaturen sjunka till 18-22 °C, men aldrig under 18 °C. Mät temperaturen med en digital termometer, både vid den varma platsen och på den svala sidan.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Arten kräver mer fukt än många andra dvärggeckor. Luftfuktigheten ska ligga på omkring 60-70 %. Spraya terrariet en till två gånger om dagen så att det sitter vattendroppar på blad och rutor som geckon kan dricka. God ventilation är fortfarande viktig: terrariet ska torka upp på några timmar, annars uppstår mögel.

En låg vattenskål kan stå framme men behövs inte om det sprayas regelbundet. Använd en digital hygrometer med givaren på den svala sidan. Håll substratet fuktigt men inte vått.

LJUS OCH UVB

Geckon är dagaktiv och har nytta av gott om ljus. Ha ljuset tänt omkring 12 timmar om dagen, gärna lite kortare på vintern. Finns det levande växter, behövs också en LED-växtlampa.

Arten klarar sig sannolikt utan UVB om den får D3-vitamin i kalktillskottet, men en svag UVB-källa rekommenderas. Använd ett UVB-rör för skuggdjur, t.ex. ett T5-rör på 7 %, och låt det finnas gott om skugga, så att djuret själv kan välja. UV-indexet på den varmaste platsen ska vara lågt, högst 2-3 (Ferguson-zon 2).

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Geckon är insektsätare. Små djur betyder små bytesdjur: Ungar ska ha nykläckta syrsor, bananflugor (*Drosophila melanogaster*), hoppstjärtar och små gråsuggor. Vuxna tar syrsor på omkring 6 mm, stora bananflugor (*Drosophila hydei*), små larver av svart vapenfluga, bönbaggar och små gråsuggor. Foderdjuren bör inte vara större än geckons huvud.

Unga djur kan matas varje dag och vuxna varannan dag. Ge det antal de äter på omkring fem minuter. Växla mellan minst tre slags foder. Pudra foderdjuren med kalk vid varje utfodring och med ett multivitaminpulver med A- och D3-vitamin varannan till var tredje utfodring. Ge foderdjuren näringsrikt foder ett par dagar före användning. En liten skål kan hålla fodret samlat men behövs inte.

Det kan vara besvärligare att skaffa tillräckligt med små foderdjur än att hålla själva geckon. Se till att det finns en stabil tillgång på hoppstjärtar och små syrsor innan du skaffar djuret.

BETEENDE OCH HANTERING

Arten hålls bäst enskilt eller som ett par. Hanar får aldrig sättas ihop, eftersom de slåss. Grupper av honor av samma storlek i ett rymligt terrarium går ofta bra, men inte alltid, så var beredd att skilja djuren åt vid tecken på strid. Ett par kommer att föröka sig.

S. elegans är aktiv och nyfiken och rör sig både på botten och högt upp. Den är för liten och ömtålig för att hanteras, så gör det bara när det är nödvändigt. Flytta den genom att låta den krypa upp i en liten behållare.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanar och honor är nästan lika i färg och mönster, så det är svårare att könsbestämma dem än hos många andra dvärggeckor. Hanar känns vanligen igen på ljusa fjäll längs undersidan av bakläpparna. När djuren blir könsmogna är inte dokumenterat.

PARNING

En lätt vintervila eller längre dagar på sommaren rekommenderas för att få igång aveln. Hålls ett par i ett terrarium med gott om plats parar de sig utan särskild hjälp. Parningsbeteendet och viloperiodens längd är inte dokumenterade för arten. Hos andra arter i släktet lägger honan jämnt när hon får rikligt med föda.

Läs mer: Vintervila och årstider

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger ett ägg åt gången, omkring var tredje vecka, på en skyddad plats. Små äggläggningsrör eller ihåliga kvistar hjälper; annars läggs ägget i substratet, i löven eller bakom korkbark. Äggen är så små att de kan vara svåra att hitta. Ge honan rikligt med foder och kalk medan hon lägger.

Äggen tas försiktigt ut och läggs i en liten behållare för kläckning. Hos vissa närbesläktade arter jagar de vuxna inte ungarna, och där kan äggen få ligga kvar i terrariet, men det är inte dokumenterat för *S. elegans*.

INKUBATION

Äggen kläcks efter omkring 80-90 dagar. Temperaturen under kläckningen är inte dokumenterad för arten; faktarutans 24-28 °C är lånat från terrariets dagstemperatur. Lägg äggen i en liten behållare med lufthål och ett fuktigt substrat som perlit eller vermikulit och vänd dem inte, som hos andra geckor.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna kläcks vid omkring 3 cm. De uppföds i en liten behållare, till exempel en plastask på omkring 1 liter, med samma inredning som de vuxnas: fuktig kokosfiber, löv, gömslen och en liten växt. Se till att stänga alla springor eftersom ungarna klättrar på glas.

Ge dem hoppstjärtar, nykläckta syrsor, bananflugor och små gråsuggor varje dag. Att skaffa tillräckligt med så litet foder är den största utmaningen. Ungar av vissa arter i släktet kan hållas ihop, men inte alla tål det. Hos *S. elegans* är det inte dokumenterat, så håll dem enskilt om du är osäker.

Hälsa och vanliga misstag

Sphaerodactylus elegans är härdig och räknas som lätt att hålla, men det finns bara få dokumenterade uppgifter om sjukdomar. De typiska felen är:

- För lite kalk och D3-vitamin, särskilt hos unga djur och honor som lägger ägg. Pudra foderdjuren och ge ett svagt UVB-ljus.
- För torrt eller för vått terrarium. Arten är tunnhudad och behöver fukt, men ständigt våta förhållanden ger mögel och hudproblem.
- Ensidigt foder. Växla mellan flera slags foderdjur.
- Tunga saker som djuret kan bli klämt under. Stötta dem mot botten.
- Slagsmål mellan vuxna djur. Skilj dem åt vid bett eller skador.

Ett friskt djur är aktivt, har klara ögon och en fyllig svans. Kontakta en veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret tappar vikt, inte äter eller verkar slött.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.

Hela guiden med karta och uppdateringar: herpy.org/sv/geckor/sphaerodactylus-elegans